

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**кафедра національної безпеки (сфера прикордонної діяльності) та управління
факультету підготовки керівних кадрів**

СИЛАБУС

**НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВБ 03а «ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДПСУ»**

Навчальна дисципліна «Інформаційно-аналітична діяльність ДПСУ» вивчається на другому (магістерському) рівні вищої освіти у галузі знань 25 Військові науки, національна безпека, безпека державного кордону зі спеціальності 256 Національна безпека (сфера прикордонної діяльності) для підготовки офіцерів оперативно-стратегічного рівня Державної прикордонної служби України.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Для цілей силабуса терміни вживаються у такому значенні:

автономність і відповідальність - здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі і проблеми та відповідати за результати своєї діяльності;

знання - осмислена та засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (фактологічні) і теоретичні (концептуальні, методологічні);

інтегральна компетентність - узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності;

кваліфікація - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами (вимогами);

кваліфікаційний рівень - структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня;

компетентність/компетентності - здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості;

комунікація - взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;

результати навчання - компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання;

уміння - здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні (інтелектуально-творчі) та практичні (на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів).

В межах курсу підготовка офіцера-керівника оперативно-стратегічного рівня здійснюється шляхом надання знань, вироблення вмінь та формування практичних навичок необхідних для виконання обов'язків на посадах керівного складу ДПСУ, формування здатності розв'язувати складні задачі і проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення прикордонної діяльності у галузі національної безпеки, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, інтегрування знань різних сфер національної безпеки, автономне прийняття рішень в складних і непередбачуваних умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог, що потребує застосування нових підходів і прогнозування, створення відповідної бази для подальшого професійного становлення та самовдосконалення з урахуванням конкретних потреб Державної прикордонної служби України.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ

Всього 3 кредитів (90 годин): 32 години аудиторної роботи, 30 годин самостійної роботи, індивідуальної роботи 28 год.

МЕТА КУРСУ – забезпечити підготовку висококваліфікованих магістрів оперативно-стратегічного рівня військової освіти, здатних організовувати діяльність центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону (далі –ДК), його структурних підрозділів, а також територіальних органів щодо інформаційного забезпечення захисту ДК України та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, інформаційно-аналітичного забезпечення оперативно-службової діяльності органів (підрозділів) Державної прикордонної служби України (далі ДПСУ) й управління такою діяльністю в будь-яких умовах обстановки.

ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ – надати слухачам відповідні знання, вміння й практичні навички щодо інформаційно-аналітичного забезпечення захисту ДК України, інформаційно-аналітичного забезпечення оперативно-службової діяльності органів (підрозділів) ДПСУ, застосування системи управління ризиками та аналізом в ДПСУ.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у слухачів наступних **програмних компетентностей**:

А) загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 9. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 10. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Б) фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 6. Здатність до організації здійснення розвідувальної, контррозвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності в інтересах забезпечення захисту державного кордону України.

Рівень сформованості компетентностей визначається здатністю випускника здійснювати аналітичний процес, володіти методиками та методами аналізу інформації, методикою формування та розробки аналітичних матеріалів, методикою організації та оцінки інформативно-аналітичної діяльності, методикою розробки та використання профілів ризиків, технологією застосування інформативно-аналітичних матеріалів для прийняття стратегічних рішень.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення слухачами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Готувати та організовувати опрацювання інформаційно-аналітичних матеріалів, доповідей та інших службових документів відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів та на підставі аналізу статистичних даних щодо діяльності і розвитку ДПСУ, реалізації державної політики у сфері охорони державного кордону. Оцінка досягнення результату здійснюється за результатами теоретичних знань щодо методики підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів та за ступенем обґрунтованості вибору методів дослідження та змісту розроблених документів, їх адекватності та

відповідності потребам щодо прийняття рішень, пропозицій щодо зниження рівня загроз, адекватністю обраної моделі оцінки безпекового середовища, повнотою врахування факторів обстановки та обраних методів аналітичного дослідження.

ПРН 4. Виявляти та прогнозувати ризики від впливу реальних та потенційних загроз прикордонній безпеці, обґрунтовувати заходи щодо їх мінімізації на міжнародному, регіональному, національному та місцевому рівнях, застосовуючи технологію аналізу ризиків та кримінального аналізу. Оцінка досягнення результату здійснюється за результатами теоретичних знань щодо методики оцінювання загроз, впливу, уразливості і ризику та за ступенем обґрунтованості вибору методів дослідження, їх адекватності та відповідності потребам щодо прийняття рішень, пропозицій щодо зниження рівня загроз, повнотою та способом врахування факторів обстановки та обраних методів аналітичного дослідження.

ПРН 12. Проводити дослідження проблемних ситуацій у сфері прикордонної діяльності різного рівня складності, застосовуючи сучасні методи наукового пізнання. Оцінка досягнення результату здійснюється за результатами теоретичних знань щодо методики оцінювання ризику та за ступенем обґрунтованості вибору методів дослідження проблемних ситуацій, їх адекватності та відповідності потребам щодо прийняття рішень, повнотою та способом врахування факторів обстановки та обраних методів аналітичного дослідження.

ПРН 18. Володіти методами спостереження та опису, ідентифікації та класифікації, інструментами аналізу для вирішення управлінських і дослідницьких завдань. Оцінка досягнення результату здійснюється за результатами теоретичних знань щодо методики аналітичного дослідження та за ступенем обґрунтованості вибору методів дослідження проблемних ситуацій, їх адекватності та відповідності завданням та потребам щодо прийняття рішень, повнотою та способом врахування факторів обстановки та адекватністю обраних методів аналітичного дослідження.

За результатами навчання, слухач, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен:

знати:

суть і зміст організації інформаційно-аналітичної діяльності та застосування системи управління ризиками в ДПСУ;
завдання та принципи інформаційно-аналітичної діяльності, завдання, що покладаються на інформаційно-аналітичні підрозділи;

основні документи, які регламентують інформаційно-аналітичну діяльність та провадження аналізу ризиків;
терміни та поняття, які використовуються під час інформаційно-аналітичної діяльності, у тому числі у сфері аналізу ризиків;

вимоги до персоналу інформаційно-аналітичних підрозділів та аналізу ризиків;

форми, способи та принципи інформаційної взаємодії;

види, порядок, основні форми та методику підготовки інформаційно-аналітичних (аналітичних) матеріалів і документів та методику проведення аналітичних досліджень;

основи статистики та порядок ведення обліку й статистичної звітності в ДПСУ;

методологію та порядок запровадження аналізу ризиків у діяльність ДПСУ;
порядок проведення ідентифікації ризиків та загроз;
критерії оцінки інформації та джерела інформації;
види, структуру та вимоги до продуктів з аналізу ризиків;
порядок організації співпраці та обміну інформацією з іншими правоохоронними структурами України та суміжних держав;

вимоги до обігу інформації з аналізу ризиків;

основні прикладні програми, які застосовуються в процесі забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності;

вміти:

застосовувати в практичній діяльності керівні документи з організації інформаційно-аналітичної діяльності та застосування системи управління ризиками;

організовувати збирання та узагальнення інформації, працювати з нею;

організовувати проведення аналітичних досліджень, приймати обґрунтовані управлінські та правові рішення на основі інформаційно-аналітичних(аналітичних) матеріалів та документів;

узагальнювати та аналізувати дані про обстановку, результати оперативно-службової діяльності, статистичну звітність за ними;

здійснювати оцінку якості документів з аналізу ризиків, інформаційно-аналітичних матеріалів для прийняття управлінських рішень;

ознайомитись з:

особливостями здійснення інформаційно-аналітичної діяльності, аналізу ризиків в органах охорони кордону;

застосуванням сучасних інформаційних технологій в процесі інформаційно-аналітичної діяльності ДПСУ, комп'ютерним програмним забезпеченням інформаційно-аналітичної діяльності;

призначенням і організаційною структурою інформаційно-аналітичних підрозділів, підрозділів аналізу ризиків, основними напрямками подальшого розвитку та удосконалення інформаційно-аналітичної діяльності.

Для досягнення програмних результатів навчання з навчальної дисципліни слухач повинен:

Знати: основні нормативні документи, що регламентують інформаційно-аналітичну діяльність та провадження аналізу ризиків, терміни та поняття, які використовуються під час інформаційно-аналітичної діяльності, у тому числі у сфері аналізу ризиків; вимоги до персоналу інформаційно-аналітичних підрозділів та аналізу ризиків, основи статистики.

Розуміти: завдання та принципи інформаційно-аналітичної діяльності, завдання, що покладаються на інформаційно-аналітичні підрозділи; ідентифікувати форми, способи та принципи інформаційної взаємодії; . порядок ведення обліку й статистичної звітності в ДПСУ.

Застосовувати основні форми та методику підготовки інформаційно-аналітичних (аналітичних) матеріалів і документів та методику проведення аналітичних досліджень; основні форми та методику підготовки інформаційно-аналітичних (аналітичних) матеріалів і документів та методику системного аналізу, методи оцінки інформації, методи стратегічного аналізу.

Аналізувати: інформацію з різних джерел, класифікувати, визначати важливість, структурувати у потрібній формі.

Синтезувати: модель стану обстановки в інтересах прийняття стратегічних рішень.

Оцінювати: рівні загроз, впливу, уразливості та ризику національній безпеці у сфері прикордонної діяльності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Інформаційне забезпечення в ДПСУ

Організація інформаційно-аналітичної діяльності у ДПСУ: суть, зміст, мета та завдання інформаційно-аналітичної діяльності в ДПСУ, основні принципи та правове забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності, організація інформаційно-аналітичної діяльності ДПСУ.

Методика підготовки основних інформаційно-аналітичних матеріалів і документів: методика проведення аналітичних досліджень, методика підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів і документів.

Статистичне спостереження: підготовка плану та програми статистичного спостереження, проведення статистичного спостереження та підготовка статистичного зведення, графічне зображення статистичної інформації.

Система звітності в ДПСУ: поняття системи звітності. Завдання інформаційно-аналітичних підрозділів щодо підготовки та подання інформаційно-звітних матеріалів, організація та ведення обліку та звітності в ДПСУ, структура Табелю звітності, форми звітності. Строки подання донесень.

Тема 2. Аналіз ризиків в ДПСУ

Методологічні основи аналізу ризиків в ДПСУ: суть, зміст, мета аналізу та управління ризиків; основні терміни та поняття аналізу та управління ризиками; цілі і рівні проведення аналізу ризиків; оцінка загроз та оцінка ризиків; інформативна модель; аналітичний процес.

Основи провадження аналізу ризиків у ДПСУ: правові основи здійснення аналізу ризиків в ДПСУ; завдання провадження аналізу ризиків; вимоги до структурних підрозділів та персоналу, який виконує завдання у сфері аналізу ризиків; координація організації та провадження аналізу ризиків.

Джерела інформації для аналізу ризиків: джерела інформації в ДПСУ; джерела інформації для оцінки загроз та ризиків; підходи та критерії, які використовуються підрозділами аналізу ризиків для оцінки інформації та її джерела.

Методологія розробки продуктів аналізу ризиків: продукти аналізу ризиків в ДПСУ; структура та вимоги до документів з аналізу ризиків, види документів; порядок підготовки періодичного аналізу ризиків; оформлення інформаційних(аналітичних) зведень, звітів, оглядів; порядок проведення тематичного аналізу ризиків; структура тематичного аналітичного зведення.

Аналіз ризиків за моделлю CIRAM 2.0. Оцінка уразливості за стандартами ЄС, оцінка впливу загрози, оцінка рівнів ризику, прогнозування ризиків. Підготовка презентацій продуктів аналізу ризиків.

Тема 3. Основи стратегічного аналізу та аналізу ризиків

Європейський досвід застосування методик оцінки інформації. Стратегічний аналіз. SWOT, PEST- аналіз як метод стратегічного аналізу. Профілювання ризиків: методологічні основи профілювання ризиків; розробка профілів ризиків; застосування профілів ризику; моніторинг застосування профілів; профілювання ризиків за встановленими профілями ризику з використанням інформації, внесеної у формуляр профілю ризиків, внесеної в описи профілю ризику, за характерними (типовими) ознаками; розроблення/уточнення профілів, описів ризиків, документальне оформлення; обіг профілів та описів ризику, їх застосування; практичне відпрацювання формулярів та описів профілів ризику; визначення індикаторів та показників ризику; опис сфери загрози (правопорушення) та ризику, що з нею пов'язаний; визначення характерних ознак правопорушень, схем та способів його вчинення, категорії осіб, можливо причетних до даної діяльності та інших відомостей; розробка рекомендацій щодо заходів/форм контролю з виявлення та запобігання правопорушень; об'єкти профілювання, характерні ознаки; документування результатів профілювання ризиків.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Навчальний процес побудований таким чином: лекції – 6 год., семінари – 12 год, групові справи (комплексна оперативно-стратегічна задача) – 10 год., індивідуальна робота – 28 год., самотійна робота – 30 год., підсумковий контроль – 8 год., разом – 90 год.

Форми (методи) навчання: лекції (з використанням методів проблемного і дослідницького навчання та візуалізації), семінари, групові вправи в рамках оперативно-стратегічної задачі, самостійна робота.

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, виступи на семінарах, написання рефератів, захист практичних робіт, підготовка документів (їх складових) та пропозицій на групових вправах, підсумковий контрольний захід. Вид семестрового контролю: екзамен.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Оцінювання знань, вмінь та навичок слухачів здійснюється за методикою, визначеною «Положенням про оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Національній академії ДПСУ України».

Курс передбачає аудиторні заняття, індивідуальну роботу і роботу у складі групи, а також самостійне вивчення матеріалу з використанням консультації викладача.

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни.

Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях, обов'язкових для оцінювання з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу.

Під час навчання не допустимо порушення академічної доброчесності.